

PESTPROTOCOL

RKBS Maria Bernadette

Eric Koele

Inhoud

Inleiding.....	1
Omgangsafspraken.....	2
De aanpak van ruzies en pestgedrag.....	2
Orkatraining.....	4
Pesten en Plagen.....	4
Algemene regels en afspraken.....	5
Adviezen aan ouders.....	6
Digitaal pesten (internet en social media).....	6
Evaluatie.....	7
Bijlage: Time-in-/Time-outprotocol.....	8
Bijlage: Omgangsregels.....	9
Bijlage: formulier 'oepsblad'.....	10
Bijlage: Gedragsthermometer.....	11

Inleiding

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken. Het pestprotocol hebben wij opgesteld met als doel:

"Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen."

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Een pestprotocol alleen, is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Ik schop, sla, duw, pest.

Ik maak vervelende grapjes, lach anderen uit en doe mee met de zwarte pet.

Ik doe zielig, zeg niks, kijk naar de grond.

Omgangsafspraken

- ☀ **Ik, Jij, Hij en Zij, Iedereen hoort erbij!**
- ☀ **Iedereen voelt zich op zijn best, als niemand wordt gepest**
- ☀ **Wees zuinig op spullen van elkaar. Wil je iets, vraag het maar**
- ☀ **Er is er steeds één die praat, zodat je elkaar verstaat**
- ☀ **Rennen doe je op het plein, binnen moet het rustig zijn**
- ☀ **Kom voor jezelf en anderen op, gaat het mis, zeg dan: STOP!**
- ☀ **Voelt er toch iets naar, praat het uit en vergeef elkaar.**

Bovenstaande afspraken worden in de groepen besproken vanaf het begin van het schooljaar. Binnen de groepen mag nog een aanvulling gegeven worden aan deze vastgestelde schoolafspraken. De aanvulling wordt opgesteld door en met de groep, dit zijn de groepsafspraken. De afspraken worden zichtbaar in de groep opgehangen.

De aanpak van ruzies en pestgedrag

Wij werken vanuit de principes van de Kanjertraining. Het melden van ongewenst gedrag is een belangrijke voorwaarde. Niet alleen tussen degene die ruzie hebben, maar ook van de grote middengroep.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten, gelden de volgende afspraken:

- ☀ **Stap 1:** Er eerst zelf (samen) uitkomen. Vanaf groep 1 wordt “stop, hou op” ingezet. Hierdoor geven leerlingen hun grens aan en geven aan dat ze “dit” niet willen.
- ☀ **Stap 2:** Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt, heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. Het is knap als hij of zij dat doet.
- ☀ **Stap 3:** De leerkracht gaat met beide (of meer) leerlingen praten en probeert samen met de kinderen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. *Belangrijk is dat bij deze stap er hoor en wederhoor plaatsvindt.*

Voor in in de klas: Eerst tafel loszetten en laten afzonderen van het groepje en bij verder gaan van gedrag dat niet respectvol is op een vaste plek in het lokaal een time in!

Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgt een gesprek met de ouders en volgen zo nodig sancties; time out (verdere toelichting: time-in/time-outprotocol).

- ☀ **Stap 4:** Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag van een leerling neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Afhankelijk van de aard van het pesten en hoelang de leerling door blijft gaan met zijn/haar gedrag en geen verbetering toont, zal dit bepaalde consequenties inhouden voor de desbetreffende leerling. De ouders worden voor een gesprek op school uitgenodigd. In het leerlingdossier van gepeste en pester worden aantekeningen gemaakt.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals School Maatschappelijk Werk (SMW), Jeugdzorg Begeleidingsdienst Onderwijs Advies.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden, zie hiervoor het 'beleid schorsen en verwijderen'.

Aan het aanpakken van pesten zijn enkele voorwaarden verbonden:

We zien pesten als een probleem van alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters, de meelopers en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.

We willen als school de pestproblemen proberen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, willen we het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar maken.

Als pesten zich voordoet, is het belangrijk dat leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat signaleren en duidelijk stelling nemen.

Wanneer blijkt dat alle inspanningen niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd, willen we als school een directe aanpak toepassen.

Elke school heeft een contactpersoon. Op de RKBS Maria Bernadette zijn dat *Annemarie Appelo* en *Marianne Wieffering*. De contactpersoon helpt het kind/ de ouder of de leerkracht de weg te vinden hoe problemen op te lossen. "De weg" in onze school loopt via de groepsleerkracht naar de zorgcoördinator en/of de directie.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- ☀️ Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- ☀️ Zogenaamde 'leuke' opmerkingen maken over een klasgenoot.
- ☀️ Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- ☀️ Briefjes doorgeven.
- ☀️ Beledigen.
- ☀️ Opmerkingen maken over de kleding.
- ☀️ Isoleren en negeren.
- ☀️ Buiten school opwachten
- ☀️ Slaan of schoppen. taal op het gastenboek.
- ☀️ Op weg naar huis achternarijden.
- ☀️ Naar het huis van de gepeste gaan.
- ☀️ Bezittingen afpakken of stukmaken.
- ☀️ Schelden of schreeuwen.
- ☀️ Pesten via sociale media, sms of e-mail.

Het is belangrijk dat leerkrachten en ouders alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen de norm overschrijden.

Ook minder directe signalen kunnen op pesten duiden:

- ☀️ Vaak alleen staan in de pauze of bij de pleinwacht gaan staan.
- ☀️ Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- ☀️ Niet naar buiten willen op school.
- ☀️ Niet meer naar school willen of aangeven zich ziek te voelen.
- ☀️ Niet (meer) worden uitgenodigd door andere kinderen.
- ☀️ Andere kinderen reageren negatief op een fout of een idee van het betreffende kind.
- ☀️ Deze signalen kunnen echter ook voorkomen bij andere problemen, dus is het zaak goed uit te zoeken waar basis van deze signalen ligt.

Orkatraining

Vanaf groep 4 (2023-2024) hebben wij de weerbaarheidstraining ORKA van Rino Vijverberg, om de omgangsnormen te versterken en kinderen leren grenzen te laten stellen. In groep 4/5 (8x) en groep 6/ 7/ 8 (4x). Hierbij wordt de middengroep gestimuleerd om de pester te negeren en de rest van de groep te sterken om pestgedrag uit te sluiten. Verder wordt er gewerkt vanuit de keuzes/ Superheldenaanpak.

Pesten en Plagen

Het is belangrijk dat iedereen het verschil weet tussen pesten en plagen.

Plagen gebeurt incidenteel. Het gebeurt op basis van gelijkheid en respect. Plagen mag. Het is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en stimuleert het relativiseringsvermogen.

Bij pesten ligt dat anders. Dan is er sprake van machtsongelijkheid en wordt de pester winnaar en het gepeste kind verliezer. Pesten is het afreageren van agressie of eigen onvermogen op een mindere in de groep, het zondebok-effect.

Hoe willen wij hier op de Maria Bernadette mee omgaan?

In de groepen 3 t/m 8 stellen de groepsleerkracht(en) en leerlingen aan het begin van het schooljaar gezamenlijk *gedragsnormen of afspraken* vast.

In de groepen 1 en 2 is door de leerkrachten een pestcontract opgesteld, zo mogelijk ondersteund met plaatjes. Dit wordt met de kinderen besproken.

Langzamerhand worden aan het begin van het schooljaar de regels onder de aandacht gebracht in een groepsbesprek. (voor de schoolafspraken, zie voorblad)

Ook de methode "Trefwoord" geeft veel suggesties ter bevordering van de Sociaal Emotionele Ontwikkeling. Deze methode is opgenomen in het jaarprogramma van iedere groep. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen.

Andere werkvormen ter bevordering van de sociaal emotionele ontwikkeling zijn ook denkbaar, zoals: spreekbeurten, complimentenregen, rollenspel, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

Wij vinden het voorbeeldgedrag van de leerkrachten (én de ouders thuis) van groot belang.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden 'opgelost', maar uitgesproken. (schoolgids/ schoolplan)

Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd.

Algemene regels en afspraken

Om duidelijkheid te krijgen over 'wat wordt niet geaccepteerd', is het afspreken van gedragsregels met de kinderen essentieel. Op de RKBS Maria Bernadette hebben wij de regels en afspraken; deze wordt minimaal 1x per schooljaar, maar indien nodig vaker, geëvalueerd, bijgesteld, aangepast op nieuwe situaties en aangevuld.

Deze regels en mogelijk andere groepsgebonden regels komen ook aan de orde bij het opstellen van het pestcontract.

Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken.

Medeleerlingen hebben ook de verantwoordelijkheid een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Iedere partij waakt over haar eigen grenzen. Op school nemen directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid en voeren overleg met de ouders.

Begeleiding van een kind dat gepest wordt:

- ☀ Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- ☀ Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- ☀ Samen met het kind werken aan oplossingen.
- ☀ Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- ☀ Afspraken maken over aanpak met ouders en kind.
- ☀ Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining.
- ☀ Zo nodig inschakelen School Maatschappelijk Werk, MDT of Jeugdzorg.

Begeleiding van een kind dat pest/ de meelopers:

- ☀ Met het kind (de kinderen) bespreken welk effect zijn/haar gedrag heeft voor de gepeste.
- ☀ Het kind (de kinderen) helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- ☀ Het kind (de kinderen) helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- ☀ Gesprek met de ouders van de pester. Wat is/kan de oorzaak zijn van het pesten? *
- ☀ Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. sociale vaardigheidstraining.
- ☀ Zo nodig inschakelen School Maatschappelijk Werk of Jeugdzorg.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- ☀ Een problematische thuissituatie.
- ☀ Voortdurend gevoel van anonimiteit.
- ☀ Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt.
- ☀ Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- ☀ Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Hulp bieden aan de zwijgende middengroep.

De middengroep wordt betrokken bij het oplossen van het pestprobleem door:

1. Met de leerlingen te praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
2. Met de leerlingen te overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
3. Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- ☀ Blijf in gesprek met uw kind en maak duidelijk dat u gaat helpen.
- ☀ Bedenk samen een plan van aanpak.
- ☀ Als pesten op straat plaats vindt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- ☀ Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- ☀ Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- ☀ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ☀ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- ☀ Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- ☀ Werk samen met de school, maar houdt de grenzen in de gaten. Uw grenzen en ook die van school. De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school.

Ouders van kinderen die pesten/meelopers:

- ☀ Neem het probleem serieus.
- ☀ Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- ☀ Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- ☀ Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- ☀ Besteed extra aandacht aan uw kind.
- ☀ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- ☀ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ☀ Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- ☀ Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

Alle ouders:

- ☀ Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- ☀ Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- ☀ Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- ☀ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ☀ Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- ☀ Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

Digitaal pesten (internet en social media)

Kinderen groeien op met internet en zijn gewend aan digitale communicatie. Met internet ontstaan er legio nieuwe mogelijkheden, ook om te kunnen pesten. In de praktijk blijkt dat leerkrachten en ouders vaak weinig idee hebben van de internetmogelijkheden om elkaar te pesten. Wij vragen ouders daarom hier alert op te zijn en de leerkracht op de hoogte te stellen als vermoed wordt, dat sprake is van 'digitaal pesten', zodat zo mogelijk gezamenlijk passende maatregelen getroffen kunnen worden. Wellicht ten overvloede merken wij in dit kader op dat de school niet verantwoordelijk is voor mogelijk (digitaal) pestgedrag buiten de school.

In principe is er geen contact van teamlid naar kind, tenzij dit met medeweten van de ouders geschiedt.

Evaluatie

Het pestprotocol wordt regelmatig bekeken en herzien.

Het PESTPROTOCOL wordt elke twee jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld:

Datum:	Status	Opmerkingen:
Augustus 2017	Vastgesteld	
Augustus 2019	Bijgesteld	Time in, time outprotocol besproken
December 21	Bijgesteld	Periodes TI/ TO toegevoegd.
December 23	Bijgesteld	Gekeken naar de curatieve/ preventieve houding van de school in dit soort situaties

Leerkrachten en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit PESTPROTOCOL.

Bijlage: Time-in-/Time-outprotocol

Time-in en Time-out protocol

Op RKBS Maria Bernadette werken alle leerkrachten met een zogenaamd time-in en time-out protocol. In de basis leren wij kinderen elkaar aan te spreken, te negeren en een veilige, handige plek te kiezen. Hiervoor gebruiken wij de principes van de Kanjertraining en

Wat is een time-in en time-out protocol?

Het time-in en time-out protocol is erop gericht dat een leerling met grensoverschrijdend gedrag zelf gaat nadenken hoe het zijn/haar gedrag kan verbeteren. Het protocol is er ook op gericht dat een kind zelf beseft dat het lastige gedrag dat hij/zij vertoont, moet veranderen om te zorgen voor een positieve sfeer waarin het kind, maar ook anderen kunnen werken en spelen. Als het gedrag niet verandert, heeft het uiteindelijk consequenties.

Wat zijn de consequenties van het time-in en time-out protocol?

De leerkracht bepaalt of het grensoverschrijdend gedrag is, waarbij de doorgang van de les en de veiligheid van de groep de belangrijkste voorwaarden zijn. Als het grensoverschrijdende gedrag na waarschuwen niet verandert, kan het kind een *time-in* krijgen. Elke klas heeft een vaste time-in tafel vanaf groep 3 en bij de kleuters wordt het kind apart gezet, op het schoolplein is het de plek bij de bank en de deur en in de gymzaal is het een vaste bank.

De leerkracht is de sturende factor bij een time-in. Een time-in duurt max. 30 minuten. Het kind neemt niet actief deel meer aan de les, maar mag zich niet bemoeien met de kinderen en de lessituatie.

Hij krijgt daarna een uitgesproken keuze van de leerkracht om weer deel te kunnen nemen aan de les. Als het gedrag niet verbetert na een time-in, volgt er een *time-out*.

Bij een time-out gaat het kind naar een andere collega in een buurklas. Het kind dat grensoverschrijdend gedrag vertoont, wordt dan voor een periode van max 1 ½ uur tot aan de volgende pauze buiten de groep geplaatst en vult daar zelf een evaluatieformulier in door te tekenen of te schrijven, wat er misging en hoe dat de volgende keer beter kan;

- het zogenaamde oeps! -blad,
- de (persoonlijke) gedragsthermometer,
- een andere verwerking die door de leerkracht is meegegeven.

Daarnaast geeft de leerkracht het kind altijd werk mee, zodat het na het evaluatieformulier wel doorgaat met de stof die de leerkracht van het kind verwachtte.

Wat is een herstelgesprek?

De leerkracht gaat in gesprek met het kind, waarbij de leerling kan laten zien wat hij of zij getekend of geschreven heeft. In het gesprek dat bij voorkeur dezelfde dag plaatsvindt-tenzij de leerkracht een andere inschatting maakt- wordt besproken waarom de leerkracht tot een time out heeft besloten en hoe de leerling in het vervolg beter kan handelen. Leerkracht stuurt aan op het doel om sneller te herstellen, waarbij een time-in genoeg moet zijn om weer tot werken te kunnen komen. Het is raadzaam om het gesprek te evalueren met de zorgcoördinator of een naaste collega.

In welke stappen handelen wij?

1. Kind hoort dat gedrag niet gewenst is; max. 2x een uitgesproken waarschuwing.
2. Kind krijgt keuzegedrag te veranderen; leerkracht formuleert keuze
 - A. Kind stelt gedrag bij-> geen vervolg
 - B. Kind herpakt niet in gedrag-> time-in; vaste plek, toehoorder, tot 'n pauze (max. 30 min)
 - A. Kind stelt gedrag bij tot afgesproken pauze-> geen vervolg (geen Esis registratie)
 - B. Kind herpakt gedrag niet tot afgesproken pauze-> lik-op-stuk-beleid; Leerkracht benoemt

in ik boodschap wat leerkracht waarneemt, benoemt de keuze naar leerling nogmaals, als de leerling niet herpakt, dan time-out inzetten (en vanaf leerkracht hier registratie in Esis)

Bijlage: Omgangsregels

De onderstaande afspraken zijn in de groepen zichtbaar.

Hoe gaan we met elkaar om?

- 1 Ik en jij, hij en zij,
Iedereen hoort erbij!
- 2 Wees zuinig op spullen van elkaar.
Wil je iets, vraag het maar.
- 3 Kom voor jezelf en anderen op,
gaat het mis, zeg dan: STOP!
- 4 Kun je het even niet alleen,
dan zijn er anderen om je heen.
- 5 Er is er steeds één die praat,
zodat je elkaar verstaat.
- 6 Voelt er toch iets naar,
praat het uit en vergeef elkaar.
- 7 Iedereen voelt zich op zijn best,
als niemand wordt gepest.

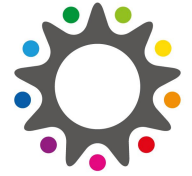
Bijlage: formulier 'oepsblad'

Naam:

Groep:

Datum:

Waar is het gebeurd:
Wie waren erbij betrokken? (naam + groep)
Wat gebeurde er? Wat is er misgegaan?
Hoe had je het kunnen voorkomen?
Waar moet je in het vervolg aan denken?

Bijlage: Gedragsthermometer

